

neratur pro bono, aut condemnatur pro malo. opera autem testi- monia sunt voluntatis. Non ergo querit Deus opera propter se, vt fiat quomodo iudicet, sed propter alios, vt omnes intelligant, quia iustus est Deus. Proinde autem Deus occasione peccandi ma- lis: non vt peccare faciat, sed vt peccatorem ostendat, & bonis pra- beat occasionem, per quam ostendant propo- situ voluntatis fug. Sic ergo Scribas, & Phariseis dedit occa- sionem ostendendi vo- luntatem suam. vnde concludit. Ideo ecce mitto ad vos Prophe- tas, & Sapientes, & Scribas. H. I. L. A. Id- est Apostolos, qui de futurorum reuelatio- ne Prophetae sunt, de Christi agnitione sapientes, de legis intelligentia Scribae. H. I. E. R. O. Vel obserua iuxta Apostolum scribentem ad Corinthios: varia dona esse discipulorum Christi: alios Prophetas, qui ventu- ra predicant alios Sapientes, qui nouerunt, quando debent pro- ferre sermonem: alios Scribas in lege doctissimos, ex quibus lapi- datus est Stephanus, Paulus occisus, Petrus crucifixus, flagellati in Aegibus Apostolorum discipuli, & persecuti sunt eos de ciuitate in ciuitatem, expellentes de Iudaea, vt ad gentium populos trans- migrarent. O. R. I. Vel Scribae qui mittuntur a Christo sunt in euangelium, quos & spiritus viuificat, & litera non occidit, sicut li- tera legis, quam sequentes in vnas superstitiones incurunt. Sim- plex autem euangelii narratio sufficit ad salutem. Scribae autem legis, Scribas noui Testamenti adhuc per detractionem flagellant in Synagogis suis, sed & haeretici, qui sunt spirituales Pharisei: lin- guis suis Christianos flagellant, & persequuntur de ciuitate in ci- uitate: interdum corporaliter, quando autem spiritualiter vo- lentis eos expellere, quasi de propria ciuitate legis, & Prophetaru, & euangelii in aliud euangelium. C. H. R. Y. super Mattheum. Deinde vt ostendat, quoniam non impune hoc faciunt, ineffabilem eis ex his timorem incurit. vnde subditur. Vt veniat super vos omnis sanguis. R. A. B. A. Id est omnis debita vltio pro effuso san- guine iustorum. H. I. E. R. O. De Abel quidem nulla est ambigui- tas quin is sit, quem Cain frater occidit. Iustus autem non solum ex Dni nunc sententia, sed ex Genesis testimonio comprobatur: vbi accepta eius a Deo narratur munera. Querimus autem quis fuerit iste Zacharias filius Barachiae, quia multos legitur Zacharias, & ne libera nobis tribueretur erroris facultas, additum est. Quem occidistis inter templum & altare. Alii Zachariam filium Barachiae dicunt qui in duodecim Prophetis vndecimus est, pa- trisque in eo nomen consensit. sed vbi occisus sit inter templum & altare, scriptura non loquitur, maxime cum repositus eius vix ruinae templi fuerint. Alii Zachariam patrem Ioannis intelligi volunt. O. R. I. Venit enim ad nos quaedam traditio talis, quae sit aliquis locus in templo, vbi virginibus quidem licet adorare Deum: ex parte autem earum thorum virilem non permittebant in eo consistere, Maria autem postquam genuit saluatorem, ingrediens ad orandum stetit in illo virginum loco, prohibentibus autem eis, quod nouerat eam iam filium genuisse, Zacharias dixit, quoniam digna est virginum loco, cum adhuc sit virgo. Ergo quasi manifestissime aduersus legem agentem occiderunt eum inter templum, & altare viri generationis illius. & sic verum est verbum Christi quod dixit ad praesentes, quem occidistis. H. I. E. R. O. Hoc tamen, quia de scri- pturis non habet auctoritatem, eadem facilitate contemnitur, qua probatur. Alii istum volunt esse Zachariam, qui occisus sit a Ioas Rege Iudae inter templum & altare. i. in atrio templi. Sed obseruan- dum, quod ille Zacharias non fuit filius Barachiae, sed Ioiazae Sacer- dotis. Sed Barachias in lingua nostra benedicens Deum dicitur: & Sacerdotis Ioiazae, iustitia Hebraeo nomine demonstratur. In eu- angelio vero quo vtuntur Nazareni, pro filio Barachiae filium Ioia- za scriptum reperimus. R. E. M. I. Querendum est autem quo- modo vsque ad sanguinem Zachariae dixerit, cum plurimorum san- ctorum sanguis postea fuit effusus: Soluitur autem sic, Abel pastor ouium fuit in campo occisus, Zacharias fuit Sacerdos in atrio tem- pli interfectus. Ideo ergo Dns hos duos commemorat, quoniam per hos oes sancti Martyres designantur laicalis. & Sacerdotalis ordinis. C. H. R. Y. in Homi. Abel etiam commemorat: ostendens quoniam ex inuidia essent Christum, & discipulos eius occisuri. Zachariae autem mentionem fecit, quoniam duplex praesumptio fuit in eius occisione. non solum in sanctum hominem facta est, sed & in loco sancto. O. R. I. Zacharias etiam interpretatur memoria Dei. ois ergo, qui memoriam Dei dispendere festinat, in eis quos scandalizat, Zachariae sanguine videtur effundere filii Barachiae. Per benedictionem. n. Dei: memores sumus Dei. Ab impiis etiam

memoria interficitur Dei, quoniam & templi Dei a lasciuis corruptis, & altare eius per negligentiam orationum sordidarum fordidat. Abel autem lucus interpretatur. Qui ergo non recipit quod scriptum est. Beati qui lugent, sanguinem effundit Abel: hoc est veritate lu- cus salutaris. Et videntur etiam aliqui veritatem scripturarum quasi sanguinem ea, quia omnis scriptura, nisi fm veritatem intelli- garur, mortua est. C. H. R. Y. in Homi. Et vt oem excusatio- nem illis adimeret, ne dicerent, quoniam ad ge- tes eos misisti, propter hoc scandalizati sum- mos, praedixerat quod ad eos essent mittendi discipuli: & ideo de vl- tione eorum subdit. Amen dico vobis, venient haec oia super generationem istam. Hierusalem, Hierusalem, quae occidit Prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quem admodum gallina congregat pul- los suos sub alas, & non uisit? Ecce relinquet vobis domum vestra deserta. Dico. n. vobis, non me

Amen dico vobis, venient haec omnia super generationem istam. G. L. O. Non hos tm praesentes dicit: sed oem generationem praecedentem, & futuram, quia oes vna ciuitas sunt. & vnum corpus diabo- li. H. I. E. R. O. Regula autem scripturarum est duas generationes bonorum, & malorum nosse, de generatione bonorum dicitur. Generatio iu- storum benedictur de malis vero in presenti loco, Generatio vi- perarum. Ergo & isti quia similia, sicut Cain, & Ioas contra Apo- stolos gesserunt, de vna generatione esse referuntur. C. H. R. Y. in Homi. Vel aliter, quia gehenna poena quam eis comminatus fuerat tardabat. Cominat etia eis poena mala, cum dicit: Venient haec oia super generationem istam. C. H. R. Y. super Matthea. Sicut. n. oia bona, quae in singulis generationibus a constitutione mundi omnes sancti merebantur, illis nouissimis sunt donata, qui receperunt Christum, sic oia mala quae in singulis generationibus co- stitutione mundi pati meruerunt omnes iniqui, super nouissimos Iudaeos venerunt, quia Christum repulerunt. Aut ita, sicut om- nis iustitia praecedentium sanctorum: immo oium sanctorum tm mereri non potuit quantum gratiae datum est hoibus in Christo, sic oium pccati impiorum ratum malu mereri no poterunt, quan- tum uenit super Iudaeos, vt corporalia paterent, qualia passi sunt a Romanis, & sic postmodum oes generationes eorum vsque in fine saeculi proicerentur a Deo, & ludibrium fierent gentibus Vniuer- sis. Quid. n. peius potest fieri, quam filium cum misericordia, & hu- militate uenientem non suscipere, sed tali modo interficere? Vel ita: ois gens, vel ciuitas non statim cum peccauerit punit eam Deus, sed exspectat per multas generationes, qui autem peccauerit Deo per- dere ciuitatem illam aut gentem, videt oium generationu praeden- tium peccata reddere illis: quoniam quae oes merebantur, haec sola pas- sa est, sic & generatio Iudaeorum pro patribus suis videtur puni- ta. Vere autem non pro illis, sed pro se condemnari sunt. C. H. R. Y. in Ho. Qui. n. multos iam peccates vidit, & incorrectus permittit: eadem rursus, vel gratia faciens, maiori est poena obnoxius. m. C. H. R. Y. in Homi. Post praedicta, ad ciuitate conuertit Do- minus sermonem, ex hoc erudire volens auditores. vnde dicit: Hie- rusalem Hierusalem. Hec aut duplicatio miserentis est, & valde diligens. H. I. E. Hierusalem autem non saxa, & aedificia ciuita- tis, sed habitatores uocat, quam patris plangit affectu. C. H. R. Y. super Matthea. Praeuidens ruinam ciuitatis illius, & plagam, quae a Romanis superuenerat: erat recordatur quidem sanguinis san- ctorum suorum, qui effusus erat ab illis, & postmodum effunden- dus, unde addit: Quae occidit Prophetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt. Misisti ad te Isaiam occidisti, & seruum meum Hieremiam lapidasti. Ezechielem tractum per lapides exere- brasti, quomodo saluaberis, quae ad te medicum non uenire permit- tis? & non dixit: Occidisti, aut lapidasti, sed occidis, & lapidas. i. quasi hac propriam, & naturalem consuetudinem habens, vt occi- das & lapidas sanctos. Eadem fecit Apostolis quod fecerat aliqñ Pro- phetis. C. H. R. Y. in Homi. Deinde, cu vocasset ea, & abominabi- les eius occisiones dixisset, quasi se excusando dixit: Quoties volui congregare filios tuos, quasi dicat, neque praedixit occisio- nibus me a tua beneuolentia auertisti, sed volui te mihi adiunge- re, non semel, aut bis, sed multoties. Magnitudinem autem a- moris sub similitudine gallinae ostendit. A. V. G. de Quast. euan- gelii. Hoc enim genus animantis magnam affectionem in filios habet: ita vt eorum infirmitate affecta, infirmetur & ipsa. Et quod difficile in ceteris animantibus inueniunt, alii suis filios protegens contra mi- lum pugnat: sic & mater nostra Dei sapientia, per carnis susce- ptionem infirmata quodammodo, fm illud Apostoli. Quod in- firmum est Dei, fortius est hominibus, protegit infirmitatem nos- tram, & resistit diabolo ne nos rapiat. O. R. I. Filios autem Hierusalẽ dicit, fm quod dicimus semper ciuium successores praecedentium fi- lios. Dicit autem. Quoties volui, cum sit manifestum semel eum docuisse in corpore Iudaeos. Semper enim Christus praesens fuit,

Hom. 75.

Lib. 1. c. 36.

Tract. 26.

Aut & in Moysse & in prophetis & angelis, ministrantibus saluti humane per singulas generationes. Siquis autem non fuerit con- gregatus ab eo iudicabitur quasi noluerit congregari. R. A. Cef- sent igitur haeretici Christo principium ex virgine dare: omittat alium legis & prophetarum deum praedicare. A. V. G. in Enchi- ridion. Vbi est autem illa omnipotentia qua in celo & in terra om- nia quaeque voluit fecit: colligere filios Hierusalem voluit & non fecit? An non po- tuit illa quidem filios tuos ab ipso colligi noluit: sed ea quoque nolente: filios colli- git ipse quos voluit? C. H. R. Y. in ho. De- inde comminatur pe- nam qui semper for- midauerunt, scilicet ciuitatis & templi euersione, dicens. Ecce relinquet vobis do- mus vestra deserta. C. H. R. Y. super Mat. Sicut enim corpus ani- ma recedente prius quidem frigidum: deinde putrescit & soluitur, sic & templum nostrum dei spiritu recedente prius seditionibus & indignificatione replebitur: deinde veniet ad ruinam. O. R. I. Semper etiam eis qui noluerunt congregari sub alio eius, comminatur Christus. Ecce relinquet vobis domus vestra deserta, id est anima & corpus. Sed & si quis ex vobis noluerit con- gregari sub alio Christi: ex tempore illo ex quo congregationem refugit actu magis quam corpore: non videbit pulchritudine ver- bi, donec penitens a proposito malo dicat: Benedictus qui venit in nomine domini. Tunc enim verbum dei benedictum uenit su- per cor hominis: quando fuerit quis conuersus ad deum. vnde se- quitur. Dico enim vobis: non me videbitis ammodo donec dica- tis: Benedictus qui venit in nomine domini. H. I. E. quasi dicat. Nisi penitentiam egeritis & coeseli fueritis ipsum esse me: de quo propheta cecinerunt filium omnipotentis patris, faciem meam non videbitis. Habent ergo Iudaei datum sibi tempus penitentiae. Co- fiteantur benedictum qui venit in nomine domini: & Christi ora conspiciant. C. H. R. Y. in ho. Vel aliter. Per hoc occulte secun- dum aduentum significauit: quoniam tunc omnino eum adorabunt. Quod autem dicit, ammodo, ad tempus crucis refertur.

videbitis ammodo donec dica- tis: Benedictus qui venit in no- mine domini.

CAP. XXIII:

EGRESSUS Iesus de tem- plo, ibat. Et accesserunt ad eum discipuli eius: vt ostenderent ei aedificiones templi. Ipse autem respondens: dixit illis. Videtis haec omnia? Amen dico vobis, non relinque-

Tract. 27.

R. I. Postquam omnia quae super Hierusalem uentura erant Christus praedixit: exiit de templo, qui conser- uauerat templum ne caderet donec fuit in eo. vnde di- cit. Et egressus Iesus de templo, ibat. Sed & vniuersi- que cum sit templum dei propter spiritum dei inhabitantem in seipse sit causa sua desertionis vt egradiatur ab eo Christus. Se- quitur. Et accesserunt ad eum discipuli eius vt ostenderet ei aedificiones templi. Dignum est videre quomodo ostendunt ei stru- cturas templi: quoniam nunquam viderit templi. Ad quod respon- dum est: quod cum Christus prophetizasset super ruinam templi futuram, audientes discipuli mirati sunt talem ac tantam templi structuram ad nihilum redigendam, propterea ostendunt ei, vt fle- rent eum ad misericordiam loci illius, ne faceret quod fuerat co- minatus. Sed & cum sit humanae naturae admirabilis constructio fa- cta, videlicet templum dei, discipuli ceterique sancti etiam modo miranda opera dei erga figmentum humanum confiterent, ante con- spectum Christi intercedunt, ne deferat genus humanum propter peccata ipsorum. Sequitur. Ipse autem respondens dixit eis. Vide- tis haec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruetur. R. A. Iuxta historiam manifestus est sensus, quia xlii. anno post passionem domini, sub Vespasiano & Tito Romanis principibus, ciuitas euersa est cum templo. R. E. M. I. Diuinitus autem procuratus est, vt reuelata iam luce gratie, templum cum suis cerimonis tolleretur, ne forte aliquis paruulus in fide, dum videret omnia illa, quae a domino fuerant institu- ta & prophetis sanctificata adhuc permanere, paulatim recedendo a sinceritate fidei, ad carnalem iudaismum transiret. C. H. R. Y. in Ho. Sed qualiter rerum est, quod non mansit lapis super lapi- dem. Vel enim desolationem eius ostendens omnimodum hoc di- xit, vel secundum illum locum vbi erat, sunt enim eius partes vs- que ad fundamenta destructae. Cum his & illud dicam, quoniam ex his quae facta sunt, & de reliquis oportet credere quod peribunt perfecte. H. I. E. Mistic autem, recedente domino de templo, om- nia legis aedificia & compositio mandatorum ita destructa est, vt nihil a Iudaeis possit impleri, & capite sublato vniuersa inter se me- bra compugnent. O. R. I. Omnis etiam homo, qui suscipiens in

Hom. 76

se uerbum dei templum est, si post peccatum adhuc seruat ex parte vestigia fidei & religionis, templum est ex parte destructum & ex parte consistens. Qui autem postquam peccauerit curam sui non habet, paulatim minuit, donec ad plenum recedat a deo ui- uente. & sic non relinquetur lapis super lapidem mandatorum dei, qui non destrua- tur.

b Sedente autem eo super mon- te oliueti, accesserunt ad eum disci- puli secreto, dicentes. Dic nobis quoniam haec erunt? & quod signu aduentus tui, & consumationis saeculi? Et re- spondens Iesus, dixit eis: Videte ne quis vos seducat. Multi enim ve- nient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus, & multos seducet.

rogantes. vnde dicitur. Sedete autem eo super montem Oliueti. C. H. Y. Propter hoc aut secreto accesserunt, quia de magnis erant interrogaturi. Etenim cupiebant discere diem aduentus eius, quia vehementer desiderabant gloriam eius videre. H. I. E. Et interrogant tria. Primo, quo tempore Hierusalem destruetur sit, dicentes. Dic nobis quando haec erunt? Secundo, quo tempore Christus venturus sit, vnde dicitur. Et quod signu aduentus tui? Tertio, quo tempore consumatio saeculi sit futura, unde dicitur. Et consumationis saeculi? C. H. R. Y. Lucas autem ait vnam esse interrogationem, quae est de Hierosolyma, quasi astantibus di- scipulis tunc futurum esse Christi aduentu & finem mundi, quan- do Hierosolyma destruetur. Marcus autem ait non omnes eos de consumatione Hierosolymae, sed Petrum, Iacobum, Ioannem, & Andream quasi liberius & securius Christo loquentes. O. R. I. Pu- to autem montem Oliueti mysterium esse ecclesiae quae ex genti- bus est. R. E. M. I. Mons enim Oliueti non habet infructuosas ar- boret, sed Oliueti quibus lumen nutritur ad fugandas tenebras, & quibus fessis requies, infirmis salus praestatur. Sedens autem do- minus supra montem Oliueti contra templum, de ruina ipsius & excidio Iudaicae gentis disputat, vt etiam ipso situ corporis mon- stret, quia quietus manes in ecclesia, impiorum superbiam condem- nat. O. R. I. Agricola enim residens in monte Oliueti, verbum dei est in ecclesia confirmatum, Christus scilicet, qui semper olea- stri ramos inserit in bonam oliuam patrum. Qui autem habent fiduciam ante Christum, discere volunt signum aduentus Chri- sti & consumationis saeculi. Est autem duplex aduentus verbi in anima. Primus quidem sulca praedicatione de Christo, quando pra- dicamus Christum natum & Crucifixum. Secundus autem aduen- tus est in viris perfectis, de quibus dicitur. Sapientiam loquimur inter perfectos, & huic secundo aduentui adiungitur consum- matio saeculi in viro perfecto cui mundus crucifixus est. H. I. L. A. Et quia tria a discipulis quaesita sunt, distinctis & temporibus & intelligentiae significationibus, separantur. Respondeat ergo primo de ciuitatis occasu, & ante confirmatur veritate doctrinae, ne quis fallax ignorantibus possit obrepere, vnde sequitur. Et respondens Iesus, dixit eis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes. Ego sum Christus. C. H. R. Y. Neque enim de Hierosolyma destructione, neque de secundo ad- uentu respondit statim, sed de malis quibus statim obuiandum erat. H. I. E. Vnus autem eorum de quibus loquitur fuit Simon samaritanus, quem in Aegibus apostolorum legitimus, qui se mag- nam dicebat esse virtutem: hic quoque inter cetera in suis volu- minibus scripta dimittens. Ego sum sermo dei, ego omnipotens, ego omnia dei. Sed & Ioannes apostolus in epistola sua loqui- tur. Audistis quia Antichristus venturus est, nunc autem An- tichristi multi sunt. Ego reor omnes haereticos Antichristos esse: & sub nomine Christi ea docere, quae contraria sunt Chri- sto: nec mirum si aliquos ab his videamus seduci, cum dominus dixerit. Et multos seducet. O. R. I. Multi autem sunt qui se- ducuntur: quia larga est porta quae ducit ad perditionem, & mul- ti sunt qui intrant per eam. Hoc autem solum sufficit ad cogno- scendum seductionem Antichristorum, qui dicunt. Ego sum Chri- stus, quod nunquam legitur Christus dixisse. Sufficiebant enim ad credendum quod ipse est Christus, opera dei, & sermo quem docebat, & virtus ipsius. Omnis etiam sermo qui proficitur ex- positionem scripturarum secundum fidem earum & non habet veritatem, Antichristus est. Sed & omnes virtutes inueni- mus esse Christum, & omnes simulatas virtutes Antichri- stum, quoniam omnes species boni quaeque habet Christus in se, in veritate ad aedificationem hominum, omnes eas habet dia- bolus in specie ad seductiones sanctorum. Opus ergo est nobis

Tract. 27.

